کۆنگرەی وزەی عەرەبی لە قەتەر ٧ ڕاسپاردەی دەرکرد

لە بەیاننامەی کۆتایی دوانزدەهەمین کۆنگرەی وزەی عەرەبی لە قەتەر ٧ ڕاسپاردەی سەبارەت بە ئاستەنگەکانی بەردەم کەرتی وزە بڵاوکرانەوە.

عاسم جیهاد، وتەبێژی وەزارەتی نەوت لە بەیاننامەیەکدا ڕایگەیاند: بەیاننامەی کۆتایی دوانزەهەمین کۆنفرانسی وزەی عەرەبی کۆمەڵێک ڕاسپاردەی لەخۆگرتبوو سەبارەت بەو ئاستەنگانەی ڕووبەڕووی کەرتی وزە دەبنەوە، کەبریتین لە:

- گرنگی گرتنەبەری سیاسەتی گەشەپێدانی هاوسەنگ لە هەموو وڵاتانی عەرەبی، لەوانە تێکەڵکردنی ڕەهەندی ژینگەیی لە پلانەکانی گەشەپێدان، بەکارهێنانی هاوسەنگی سەرچاوەکان، هەمەچەشنکردنی ئابووری، و دانانی ستانداردی ژینگەیی گونجاو بۆ بەدەستهێنانی گەشەسەندنی بەردەوام بە تەواوی.
- کارکردن بۆ چەسپاندنی چەمکە بنەڕەتییەکانی گەشەپێدانی بەردەوام لە پیشەسازی نەوتدا، لەڕێگەی بەدەستهێنانی تەکنەلۆژیای مۆدێرن، پاراستنی وزە و عەقڵانیکردنی بەکاربردن، بەرهەمهێنانی سووتەمەنی پاکتر، کەمکردنەوەی دەردانی گازی ژەهراوی، و باشترکردنی ئەدای کارکردن لە هەموو قۆناغەکانی ئەم پیشەسازییەدا.

سێیەم: سەرچاوەی وزە لە وڵاتانی عەرەبی و جیهان.

ل□ □اگ□یندراوەکەدا جەختی لەوە کردەوە، ”کۆنفرانسەکە پێداچوونەوەی بە پێشهاتەکانی سەرچاوە تەقلیدییەکانی وزەی نەوت و گازی سروشتی، عەرەبی و جیهانی کرد، هەروەها دەستی خستە سەر ڕۆڵی وزەی ئەتۆمی وەک سەرچاوەیەکی متمانەپێکراو لە هەوڵەکان بۆ گواستنەوە بۆ ئایندەیەکی وزەی بەردەوام، جگە لە چارەسەرکردنی ئاسۆی داهاتوو بۆ وزە نوێبووەکان و ڕۆڵی ئەوان لە کەمکردنەوەی دەردانی کاربۆنی دووەم.“ دووەم ئۆکسیدی کاربۆن ل□ و□لاتانی عەرەبیدا.

• سووتەمەنی بەردینی بۆ دەیان ساڵی داهاتوو وەک سەرچاوەی سەرەکی وزە دەمێنێتەوە، ئەمەش پێویستی بە پەرەپێدانی ڕۆڵی کۆمپانیا نیشتمانییەکانی وزە و دۆزینەوەی میکانیزمێکە بۆ هاوکاری و هەماهەنگی ل□نێوانیاندا لە بوارەکانی تەکنیکی و هونەری و ئابووریدا، هەروەها سوودوەرگرتن لە تەکنەلۆژیای سەردەم و ئاڵوگۆڕکردن ئەزموونەکان بە ئامانجی پاراستنی ئاستی بەرهەمهێنان و کارکردن بۆ دابینکردنی توانای بەرهەمهێنانی زیادە.

• بەدواداچوون بۆ پێشهاتە تەکنیکی و ئابوورییەکان لە بواری سەرچاوەی وزەی نوێبووەوە، کارکردن بۆ زیادکردنی پشکەکانیان لە تێکەڵەی وزەی بەکارهێنراو، و بەرزکردنەوەی کارایی وزە.

• زیادکردنی وەبەرهێنان لە پیشەسازی نەوت و گاز بۆ دوورکەوتنەوە لە قەیرانە ئەگەرییەکانی وزە، چونکە پێشبینی دەکرێت بۆ چەندین دەیەی داهاتوو وەک دوو پایەی سەرەکی وزەی جیهانی بمێننەوە، هەروەها پشتگیریکردن لە وەبەرهێنان لە ڕێڕەوی وزەی جیاوازدا بۆ دڵنیابوون لە ئاسایشی وزەی بەردەوام.لەگەڵ زیادبوونی خواست، جیهان پێویستی بە هەموو سەرچاوەیەکی وزە هەیە، چ بەردبووەکان و چ وزەی نوێبووەوە.

• زیادکردنی ڕۆڵی وزەی ئەتۆمی لە زۆرێک لە ستراتیژییەکانی گواستنەوەی وزەی نیشتمانیدا، بەو پێیەی تەکنەلۆژیایەکی کاریگەرە بۆ وزەی پاک بۆ کەمکردنەوەی گازە گەرمخانەییەکان و بۆیە پێویستە هاوشێوەی زۆرێک لە تەکنەلۆژیاکانی تری وزەی پاک مامەڵەی لەگەڵدا بکرێت.

چوارەم: پیشەسازی نەوتی دواتر: عەرەبی و نێود□□□تی.

لە درێژەی بەیاننامەکەدا هاتووە، "کۆنفرانسەکە پێداچوونەوەی بە پێشهاتەکانی پیشەسازی پاڵاوتنی نەوت و ڕێوشوێنە پێویستەکان کرد بۆ ئەوەی پاڵاوگەکان بتوانن ڕووبەڕووی ئەو ئاستەنگانە ببنەوە کە ڕووبەڕوویان دەبێتەوە و سنووردارکردنی کاردانەوەی نەرێنی ئێستا و داهاتوویان. هەروەها باس لە پێشهاتەکانی پیشەسازی غازی سروشتی کرا، و دەرفەتەکان و تەحەددیاتی ڕووبەڕووبوونەوەی و□لاتانی عەرەبی بۆ هەناردەکردنی غاز لە بازاڕە جیهانییەکان، هەروەها... پێداچوونەوە بە پێشهاتەکانی بواری پیشەسازی هایدرۆجین وەک سووتەمەنییەک بۆ داهاتوو و ڕۆڵی چاوەڕوانکراوی لە ت□ک□□□□ی وزەی داهاتوودا.

لە ڕاگ□یندراوەکەدا ئاماژەی بەوەشکردووە، "کۆنفرانسەکە خۆشحاڵی خۆی دەربڕی بەرامبەر بەو هەوڵانەی کە لەم پیشەسازییەدا دەدرێن، و پێشنیاری ئەمانەی خوارەوە دەکات:

• گرنگی مۆدێرنکردنی پاڵاوگەکانی ئێستا یان دروستکردنی پاڵاوگەی نوێ، و زیادکردنی توانای کارەکانی گۆڕانکاری، بە ئامانجی هەنگاونان بەرەو بەرهەمهێنانی وەرگیراوەکانی نەوتی پاک، بە تایبەتمەندییەکی گونجاوتر بە ژینگە، داپۆشینی پێداویستییەکانی بازاڕی ناوخۆیی و بەبازاڕکردنی... زیادە بە بازاڕی جیهانی.

• دروستکردنی هەلومەرجی گونجاو بۆ فراوانکردنی بەرهەمهێنان و بەکارهێنانی هایدرۆجین، بەتایبەتی کە وڵاتانی عەرەبی خاوەنی زۆرێک لە پێکهاتەکانن بۆ بنیاتنانی ئابوورییەکی هایدرۆجینی کێبڕکێکار و ڕۆڵێکی کاریگەر بگێڕن لە بازرگانی نێودەوڵەتی بەی لە داهاتوودا. ئەمەش لە چوارچێوەی ئەوەدایە کە هایدرۆجین ڕۆڵێکی کاریگەر دەگێڕێت لە گواستنەوەی وزە و پشتگیری لە هەوڵە نێودەوڵەتییەکان دەکات کە ئامانجیان کەمکردنەوەی دەردانی گازی گەرمخانەیی و دروستکردنی داهاتوویەکی وزەی کەم کاربۆنییە.

• گرنگی بەرزکردنەوەی هاوکاری و یەکگرتنی کۆمپانیاکانی پترۆکیمیایی لە وڵاتانی عەرەبی، کارکردن بۆ گواستنەوەی تەکنەلۆژیای مۆدێرن، و پشتگیریکردنی هەوڵەکانی توێژینەوەی زانستی بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی ئەو ئاستەنگانەی کە ڕووبەڕووی پیشەسازییەکە دەبێتەوە و بەرزکردنەوەی توانای کێبڕکێی لە بازاڕە جیهانییەکان.

پێنجەم: بەڕێوەبردنی خواستی وزە لە وڵاتانی عەرەبی.

لە بەیاننامەکەدا ئاماژە بەوە کراوە، ”گەشەپێدانی بەکارهێنانی وزە لە وڵاتانی عەرەبیدا، تایبەتمەندییە سەرەکییەکانی، و چاوەڕوانییەکانی بەکاربردن تا ساڵی ٢٠٤٥ بەپێی سیناریۆی جۆراوجۆری داهاتوو پێداچوونەوەیان بۆ کرا، هەروەها چاوەڕوانییەکان بۆ وەبەرهێنانی وزەی پلان بۆ داڕێژراو و پابەندکراو لەسەر ئاستی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و باکوور ناوچەی ئەفریقا، لەوانەش وەبەرهێنان لە وزەدا.“ وزەی نوێبووەوە و تەکنەلۆژیاکانی لابردنی کاربۆن بەشێکن لە دیدێکی ستراتیژی درێژخایەن کە ئامانجیەتی داهاتوویەکی کەم کاربۆن بنیات بنێت.هەروەها دەرفەت و تەحەددیاتی گواستنەوە بەرەو ئابوورییەکی بازنەیی کاربۆن باسکرا، هەروەها وەک ڕادەی توانای وڵاتانی عەرەبی بۆ بەدەستهێنانی ئاسایش و بەردەوامیی وزەی کارەبا، پەیوەندی کارەبایی، و ئەو پلان و هەوڵانەی کە دراون بەرەو زیادکردنی پشتبەستن بە بەرهەمهێنان کارەبا بە بەکارهێنانی سەرچاوەی وزەی نوێبووەوە.

بەپێی ڕاگەیەندراوەکە، کۆنفرانسەکە پێشنیاری ئەمانەی خوارەوەی کردووە؛

• پێویستی پەرەپێدانی ستراتیژی و بەرنامەی جێبەجێکردن بۆ عەقڵانیکردن و باشترکردنی کارایی بەکارهێنانی وزە لە هەموو ئاستەکان و لە هەموو کەرتەکاندا، لە ڕێگەی پەرەپێدانی پلان و جێبەجێکردنی بەرنامەی پێویست بۆ باشترکردنی کارایی بەکارهێنانی وزە لە پیشەسازییە جیاوازەکاندا.

• داڕشتنی سیاسەت بۆ عەقڵانیکردنی بەکاربردن بە شێوەیەک کە گەشەی مامناوەند لە بەکارهێنانی وزەدا بپارێزێت، بە مەرجێک ئەمە لەگەڵ بەرنامەکانی گەشەپێدان ناکۆک نەبێت، هەروەها پلان و پێشبینی ورد بۆ هەمەچەشنکردنی بنەمای سەرچاوەکانی وزە بە مەرجێک لە ڕووی تەکنیکی و ئابوورییەوە بتوانرێت

جێبەجێ بکرێت .

- پشتگیریکردن لە هاوبەشییە ستراتیژییەکانی نێوان حکومەتەکان و کەرتی تایبەت وەک کاتالیستێکی سەرەکی بۆ گەشەپێدان، کە دەتوانێت بەشێک لە چوارچێوەی ئابووری کاربۆنی بازنەیی پێکبهێنێت، لە هەمان کاتدا سوودمەندبوون لە چارەسەرە تەکنەلۆژییەکان بۆ چارەسەرکردنی سووتانی غاز.
- پاڵپشتیکردنی هەوڵەکان بۆ تێپەڕاندنی ئاستەنگەکانی بەردەم پەرەپێدانی کەرتی کارەبا بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانی گەشەپێدانی ئابووری و کۆمەڵایەتی لە وڵاتانی عەرەبی، کە نوێنەرایەتی دەکرێت بە زیادکردنی یارمەتییەکان و زیادکردنی کارایی.
- زیادکردنی سوود لە پڕۆژەکانی ئێستای پەیوەندی کارەبایی، چونکە ئەمە پێویستی بە وەبەرهێنانی زیاتر نییە، لە هەمان کاتدا پشتگیریکردنی هێڵەکانی پەیوەندیکردنی ئێستا بە هێڵە پەیوەندییە نوێیەکان.

شەشەم: پێشهاتە تەکنەلۆژییەکان و کاریگەرییەکانیان لەسەر کەرتی وزە.

لە درێژەی بەیاننامەکەدا هاتووە "پێداچوونەوە بە پێشهاتە تەکنەلۆژییەکان و کاریگەرییەکانیان بە دابینکردنی نەوت و گاز، و ئەو تەکنەلۆژیایانەی کە پاڵپشتی گواستنەوە بە داهاتوویەکی کەم کاربۆن دەکەن، پێداچوونەوەیان بۆ کرا، کۆنفرانسەکە لە گرنگی ئەم پێشهاتانە ئاگادارکرایەوە و ئەم ڕاسپاردانەی خوارەوەی خستەڕوو:

- گرنگی بەکارهێنانی تەکنەلۆژیاکانی شۆڕشی پیشەسازی چوارەم و بەکارهێنانیان لە کەرتی نەوت و گازدا، لەگەڵ گرنگیدان بە چۆنیەتی بەکارهێنانی زیرەکی دەستکرد بۆ زیادکردنی کارایی کارکردن و بەدەستهێنانی سوودی کەبەکە.
- ئیستغلالکردنی پێشکەوتنە تەکنەلۆژییەکان بۆ بەرزکردنەوە و یەکخستنی سەرچاوەی وزەی بەردەوام لە سیستەمی وزەی ئێستادا. لەگەڵ جەختکردنەوە لەسەر بەردەوامی ئارەزووی توێژینەوەی زانستی لە بواری وزەدا.
- بەدواداچوون بە پێشهاتە نێودەوڵەتییەکان لە بواری تەکنەلۆجیا و سود وەرگرتن لێیان ئەگەر سەلماندی کە سوودیان هەبێت، لە لایەنە جیاوازەکانی پیشەسازی نەوت و وزە.

حەوتەم: شوێن و کاتی کۆنفرانسی داهاتوو.